

OPAS LENTISKOULUN KÄYNNISTÄMISEEN

Välitetään toisistamme.

LähiTapiola on enemmän kuin tavallinen kasvoton yritys. Se on meidän asiakkaiden, sinun ja minun, yhdessä muodostama yhteisö. Sen avulla voimme

huolehtia toinen toisistamme, saamme tukea vaikeina hetkinä ja vaurastumme.

Sen lauluja laulat kenen leipää syöt - viisaus pätee myös talousasioissa. Oman yhtiösi asiantuntijan neuvoihin voit luottaa. Jokai-

nen tuotteemme ja palvelumme kehitetään aina vastaamaan asiakkaiden eikä ulkopuolisten omistajien tarpeita. Jaamme vuosittain asiakasomistajille 130 miljoonaa euroa etuina ja alennuksina.

Asiakkaiden 100 %:sti omistamalla yhtiöllä on vain yksi tavoite: se että sinä ja minä olemme huomennakin tyytyväisiä. Välitetään toisistamme.

OPAS LENTISKOULUN KÄYNNISTÄMISEEN

1. Mikä on Lentiskoulu

Lentiskoulun ajatus
Lentiskoulun kriteerit
Lentiskoulun tunnukset
Lentiskoulu ei ole juniorijoukkue

2. Lentiskoulun sisältö

Lentiskoulutuotteen idea
Kausisuunnitelma
Harjoitusten rakenne
Valmiit harjoitussuunnitelmat
Markkinointimateriaali
Lentiskoulupaita
Minitikiäri-passi
Lisenssi
Taitomerkkikansiot
Välineet

3. Lentiskoulun järjestäminen

Toiminnan suunnittelu
Kohderyhmä
Kohderyhmien tarpeet ja odotukset
Resurssit
Saatavuus
Toimenpiteet Lentiskoulun järjestämiseksi
Ilmoittautuminen Lentiskouluun
Lentiskoulun välineet
Turvallisuus

4. Ihmiset Lentiskoulun ympärillä

Lentiskoulun rehtorin toimenkuva
Lentiskoulun opettajan toimenkuva
Apuohjaajien toimenkuva
Ohjaajien työn tukeminen
Ohjaajien kouluttaminen
Ohjaajapalaverit
Ohjaajien huomioiminen

5. Viestintä ja markkinointi

Koululentiskäynnit
Lentiskoulujuliste
Lentiskouluessite
Lehdet
Lentiskoulun nettisivut
Muut markkinointikanavat
Suoramarkkinointi
Radio
Seuran omat kanavat
Kuntatiedotteet

6. Lentiskoulun talous

Lentiskoulumaksut
Lentiskoulun talousarvio
Lentiskoulun rahaliikenne

7. Pelaamaan

Lentiskoulusta joukkueeseen
Lentiskoulusta joukkueeksi
Kilpailutoiminta
Power Cup

1. Mikä on Lentiskoulu

Lentiskoulun ajatus

Lentiskoulu on paikka, jossa 7-12 -vuotiaat lapset voivat tulla harjoittelemaan lentopallon lajitaitoja ja pelaamista. Lentiskoulu tarjoaa myös uudelle ohjaajalle välineet ryhtyä lentopallo-ohjaajaksi. Lentiskoulu kestää 15 kertaa, eli noin puoli kautta. Lentiskoulun suorittanut lapsi voi jatkaa oman ikäluokan juniorijoukkueen toimintaan, tai jos Lentiskoulussa on riittävästi saman ikäisiä lapsia, voidaan heistä muodostaa oma joukkue.

Lentiskoulun kriteerit

Lentiskoulun tulee täyttää seuraavat kriteerit:

1. Lentiskoulussa lapselle on ohjattua toimintaan vähintään 15 tuokiota.
2. Lentiskoulussa harjoitellaan lentopallon lajitaitoja, Taitomerkki-temppuja ja pelataan lentopalloa.
3. Osallistujat ja ohjaajat on vakuutettu.
4. Osallistujat on rekisteröity joko Mini-Tiikeripassilla tai pelaajan oman ikäluokan lisenssillä
5. Osallistujat saavat Lentiskoulu-paidan
6. Lentiskoulusta peritään osallistumismaksu ja se rahoittaa itse itsensä
7. Lentiskoululainen saa diplomin suoritettuaan Lentiskoulun

Lentiskoulun tunnukset

Jotta seura voi käyttää Lentiskoulu -nimitystä, sen tulee täyttää edellä mainitut kriteerit. Tällöin seura voi myös käyttää Suomen Lentopalloliiton Lentiskoulu -logoa. Seura saa käyttää logoa kaikessa Lentiskoulun markkinoinnissa mm. esitteissä, lehti-ilmoituksissa ja tiedotteissa. Lentiskoulut saavat myös liitolta käyttöönsä materiaaleja, jotka helpottavat tiedottamista ja markkinointia.

Lentiskoulu ei ole juniorijoukkue

Lentiskoulu on paikka, jossa lapsi voi turvallisin mielin tutustua lentopalloon, harjoitella lajin taitoja ja opetella pelaamaan oman ikäluokkansa säännöillä. Lentiskoulussa voi olla yhtä aikaa hyvin eri ikäisiä lapsia, joilla on kaikilla sama tavoite. Suoritettuaan Lentiskoulun, lapsi omaa lentopallon perustaidot ja voi liittyä oman ikäluokkansa juniorijoukkueeseen ja lähteä mukaan kilpailutoimintaan. On hyvä tunnistaa, että Lentiskoululla ja juniorijoukkueella on erilaiset tavoitteet ja ominaispiirteet, jottei toimintoja sekoteta keskenään.

	Lentiskoulu	Juniorijoukkue
Toiminta-ajatus	<i>Tarjoaa paikan aloittaa lentopallon harrastaminen.</i>	<i>Järjestää lentopallon valmennus- ja kilpailutoimintaa ympäri vuoden</i>
Kesto	15 kertaa	elokuu - kesäkuu
Tavoitteet	- Tarjota halukkaille lentopallon harrastus- ja kokeilumahdollisuus - Syöttää mahdollisimman monessa lapsessa lentiskipinä - Tarjota helppo tapa tulla mukaan seuran toimintaan - Tarjota mukavia liikuntaelämyksiä	- Tarjota jatkuva ja säännöllinen liikuntaharrastus - Kehittyä pelillisesti - Menestyä pelillisesti
Ohjaajat	Tukimateriaalin ansiosta ohjaamista ja valmentamista aloittelevat voivat toimia ohjaajina. (esim. nuoret)	Lentopallon asiantuntija, joka on AOK:n, TK:n ja 1-tason suorittanut valmentaja
Määrä	Suurten joukkojen toimintaa, kuka tahansa 7-12 -vuotias voi osallistua.	Valikoitu joukko samanikäisiä, joukkueessa yleensä 8-14 pelaajaa
Talous	Rahoitetaan osallistujien Lentiskoulumaksuilla. Voi palvella myös seuran varainhankintaa hyvin toteutettuna.	Osallistujat maksavat pelaaja- tai kausimaksun. Lisäksi joukkue tekee talkoita saadakseen tarvittavat varat kokoon. Joukkueilla voi olla oma budjetti.
Vanhempien rooli	Vanhemmilta ei odoteta talkootyötä, he maksavat vain osallistumismaksun. Tutustutetaan toimintaan ja seuraan.	Vanhemmat tekevät talkootyötä varainhankinnan eteen sekä osallistuvat kotiturnausten järjestelyihin ja vierasturnausten kuljetuksiin.
Sisältö	15 kerran selkeä paketti - Liikunnallisia perustaitoja kehittävää leikinomaista toimintaa - Lentopallon lajitaitojen opettelua - Taitomerkki-temppuja - Lentopallon pelaamisen opettelua	Joukkueet harjoittelevat ja pelaavat. Pelin asettamat vaatimukset ohjaavat toimintaa: - Taktiikka ja tekniikka - Fyysisten ominaisuuksien kehittäminen - Pelataan sarjaa, osallistutaan turnauksiin, leireillään
Vakuutus	Seura hankkii joko vakuutuksellisen Minitiikeripassin tai ikäluokan lisenssin	Pelaajalisenssi on pakollinen. Vakuutus on pakollinen.
Osallistuja	= Asiakas	= Jäsen

2. Lentiskoulun sisältö

Lentiskoulu pitää sisällään tämän käsissäsi olevan oppaan, 15 valmiiksi suunniteltua harjoitusta, sekä juliste- ja kunniakirjapohjat. Edellä mainitut materiaalit saa maksutta käyttöönsä rekisteröitymällä Lentiskoulun nettisivuilla. Lisämateriaaleina seura voi hankkia Lentiskoulun käyttöön Taitomerkki-materiaaleja, Taitomerkki-välinekassin ja palloja. Nämä tuotteet ovat maksullisia, mutta tilaaminen käy helposti Lentiskoulun nettisivujen kautta. Kaikki Lentiskoulun oppilaat on vakuutettava ja rekisteröitävä. Tätä varten Lentopalloliiton vakuutus-
tuote, **Mini-Tiikeri-pallopallolla** lapsi saa vakuutuksen lisäksi lentopalloilijoiden Kiila-lehden vuosikerran.

Lentiskoulutuotteen idea

Lentiskoulun perusidea on tutustuttaa lapset lajiin nimeltä lentopallo. Lentiskoulussa lapsi oppii lentopallon perustekniikat, ja alkeet pelaamisesta. Suorittuaan Lentiskoulun lapsi voi siirtyä oman ikäluokan harjoituksiin, tai jos ryhmässä on riittävästi saman ikäisiä lapsia, voidaan heistä muodostaa oma joukkue.

Seurat voivat pyörittää Lentiskoulutoimintaa läpi kauden, niin että syksyllä starttaa yksi ryhmä ja keväällä toinen.

Lentiskoulu mahdollistaa uusien harrastajien mukaan ottamisen läpi vuoden. Syksyllä startanneet Lentiskoululaiset ehtivät vielä mukaan kevään Tiikerisarjoihin, jos pelaamisen kipinä syttyy ja lapset haluavat jatkaa lentopallon harrastamista.

Lentiskoulun avulla seuran on helpo ajaa uusia valmentajia sisään, sillä valmiiksi suunnitellut tuokiot madaltavat kynnystä lähteä ohjaajaksi. Lentiskoulu on myös nuorille pelaajille hyvä paikka lähteä opettelemaan ohjaamista. Lentiskoulu on hyvä apuväline myös uusille lentopallotoiminnan aloittaville seuroille. Lentiskoulumateriaalin avulla pääsee nopeasti hyvään alkuun.

Kausisuunnitelma

Lentiskoulun kausi rakentuu tasapainoisesti niin, että alkuvaiheessa keskitytään yhteen lajitekniikkaan kerrallaan. Perusteet opetellaan huolella, jotta niistä päästään rakentamaan pelissä tarvittavia elementtejä ja vaativampia kokonaissuorituksia. Kuudennen harjoituksen jälkeen ryhmällä on valmiudet pelata F-ikäisten säännöillä. Viimeinen kerta on pyhitetty kokonaan pelaamiselle, jolloin ryhmä harjoittelee E-ikäisten Tiikeri-sarjan säännöt.

Tunti	Tekniikkanurkka 1	Tekniikkanurkka 2	Pienpelit
1. Tunti	Koppi	Sormilyönti	1 vs 1 kopinkeräyspeli
2. Tunti	Edellisen kertaus	Ala-aloitus	1 vs 1 jonopeli kopitellen
3. Tunti	Koppi	Hihalyönti	1 vs 1 jonopeli koppi + sormilyönti
4. Tunti	Edellisen kertaus	Sormilyöntihyökkäys	2 vs 2, 3 kosketuksen jonopeli, hyökkääjä pois kentältä
5. Tunti	Ala-aloitus	Ala-aloitus + koppi	2 vs 2, 3 kosketuksen jonopeli, hyökkääjä pois kentältä
6. Tunti	Iskulyöntiponnistus	Ala-aloitus + koppi	F-ikäisten säännöillä
7. Tunti	Käsi iskussa	Sormilyönti eri suuntiin	F-ikäisten säännöillä + isku
8. Tunti	Sormilyönti	Passi omasta heitosta	1 vs 1 sormilyöntipeli kopilla tai ilman
9. Tunti	Hihalyönti	Hihavastaaotto	1 vs 1 jonopeli hihalyönnillä
10. Tunti	Ala-aloitus	Koppivastaaotto + hyökkäys	F-ikäisten säännöillä
11. Tunti	Iskulyönti	Hyökkäys omasta heitosta	1 vs 1 jonopeli, koppi + iskulyönti omasta heitosta
12. Tunti	Hihalyönti	Ala-aloitus + hihavastaaotto	3 vs 3, 3:n kosketuksen peli, kahdella kopilla
13. Tunti	Sormilyönti	Passi + hyökkäys	2 vs 2, 3:n kosketuksen peli, kahdella kopilla
14. Tunti	Edellisten kertausta omista tarpeista	Edellisten kertausta omista tarpeista	3 vs 3, hiha vast., koppi-passi, hyök.
15. Tunti	Pelaamista	Pelaamista	E-tiikeri säännöin

Harjoitusten rakenne

Lentiskoulun harjoitukset rakentuvat niin, että siellä harjoitellaan sekä yhdessä että pienryhmissä. Tämän vuoksi on aivan ehdotonta, että Lentiskoulussa on useampi kuin yksi ohjaaja. Harjoitusten alussa on yhteinen alkuverryttely, jonka tarkoituksena on saada hiki virtaamaan ja valmistella keho tulevia liikuntasuorituksia varten. Pallo on olennainen väline myös alkuverryttelyissä.

Alkuverryttelyn jälkeen jakaudutaan pienryhmiin, joissa harjoitellaan lentopallon lajitaitoja, yleistä taitavuutta, sekä fyysisiä ominaisuuksia. Tekniikkanurkka 1:ssä harjoitetaan yhtä perustekniikkaa,

ja Tekniikkanurkka 2:ssa kyseisen tekniikan tai elementin harjoittelut tuodaan verkolle. Taitonurkkauksen harjoitteissa käytetään Taitomerkki 1 ja 2 -kansioiden temppuja. Fysiikkanurkkaus voidaan välillä ottaa yhteisenä harjoitteena esim. alkuverryttelyn yhteyteen.

Harjoituksen loppuun varataan aina aikaa pelaamiselle, sillä pelaamaan oppii vain pelaamalla. Peliosiossa käytetään paljon viitepelejä ja pienpelejä, jolloin varmistetaan se, että kaikki saavat osallistua. Lentiskoulun yleisenä ohjenuorana onkin, että siellä ei jonoteta eikä odoteta, vaan kaikille riittää koko harjoituksen ajaksi tekemistä.

Harjoitusuunnitelmat on rakennettu sillä oletuksella, että harjoitus vedetään ryhmälle, joka ei ole aikaisemmin pelannut

Valmiit harjoitussuunnitelmat seuraavat edellä kuvatun taulukon värimaailmaa. Alkuverryttely löytyy aina tumman sinisestä taulukosta, Tekniikanurkka 1 turkoosista taulukosta, Taitonurkka oranssista taulukosta, Taitonurkka 2 vaaleansinisestä, Fysiikkanurkka vihreästä taulukosta ja Pienpelit keltaisesta taulukosta. Lisäksi harjoitteista on laadittu erilliselle sivulle kuvat helpottamaan ryhmittelyn ja tilankäytön hahmottamista.

Lentiskoulu
LAULUKOULU & KIRJAKOULU

Tilankäyttö pienryhmäharjoituksissa

Tekniikanurkka 1
10 min

Taitonurkka
10 min

Tekniikanurkka 2
10 min

© SUOMEN KIRJALLISUUSPÄIVÄ

10

Harjoitus suunnitelmissa käytetään lentopallossa yleisesti tunnettuja merkkejä ja kuvioita selventämään pelaajien ja pallojen liikumista ja asemointia. Tässä on lista käytetyistä merkeistä:

	Vapaa/ odottava pelaaja		Pelaajan liikkuminen
	Hihalyönti		Pelaaja, jonka paikan kentällä numero määrittelee
	Sormilyönti		Valkoinen on oma pelaaja, harmaa on vastustaja
	Syöttö / Iskulyönti		Valmentaja
	Torjunta		Pallokori
	Pallon lentorata/ liikkumissuunta		

Kuva 2: Harjoitus suunnitelmissa käytetyt kuviot

Markkinointimateriaali

Lentiskoulun sivuilta löytyy sähköisessä muodossa tukimateriaalia, jolla Lentiskoulun yleinen ilme pysyy tyylikkäänä alusta loppuun asti. Sivuille on tallennettu kaksi erilaista julistepohjaa, joita voidaan käyttää uuden toiminnan markkinoinnin tukena. Toinen julisteista on A3 kokoinen, painokelpoinen julistepohja, jossa on valmiiksi merkatut kohdistukset leikkauksille. Kyseisen julistepohjan

voi toimittaa vaikka paikalliseen digipainoon, jolloin materiaalin painaminen on varsin edullista ja helppoa. Toinen julistepohja on tehty Word-ohjelmalla, ja sitä pääsee käyttäjä itse muokkaamaan. Kyseiseen pohjaan voi itse kirjoittaa tietoa, ja sen voi tulostaa omalla tulostimella halutun kokoiseksi.

Lisäksi seurat saavat käyttää Lentiskoulun logoja, jotka on tallennettu materiaalisivuille.

Kuva 3: Lentiskoulun logo

Lentiskoulupaita

Seura voi halutessaan tilata Lentiskoululaisille omat T-paidat. Tätä varten Lentiskoulun sivuilta löytyy erillinen tilauslomake.

Minitiikeri -passi

Minitiikeri-passilla voi sekä vakuuttaa että rekisteröidä Lentiskoululaiset. Minitiikeri-passilla pelaaja saa kaupan päälle myös lentopalloilijoiden oma Kiila-lehden. Minitiikeri-passi ei oikeuta pelaamaan Suomen Lentopalloliiton ja

alueiden virallisissa kilpailuissa, mutta Minitiikeri-passin kautta ryhmän pelaajia ei tarvitse rekisteröidä muuten.

Minitiikeri-passi lunastetaan Suomen Lentopalloliiton nettivisujen lisenssien verkko-osaston palvelun kautta. Hankkiesanne Minitiikeri-passit ryhmällemme, rekisteröityvät pelaajat tätä kautta, ja kaikki oleellinen tieto henkilöstä siirtyy suoraan Sporttirekisteriin, mikä helpottaa ja nopeuttaa sitten aikanaan lisenssin hankkimista kun harrastaja siirtyy pelaajaksi.

Minitiki-eri-passeja ei voida lunastaa vakuutuksettomana, eikä niitä voida muuttaa toiseksi lisenssiksi.

Lisenssi

Jos jo syksyllä aloittaessanne Lentiskoulu-toiminnan tiedätte, että ryhmän lapset lähtevät pelaamaan kevään Tiikeri-sarjoihin, kannattaa Lentiskoululaisille hankkia suoraan oman ikäluokan lisenssi. Lisenssin avulla lapset rekisteröityvät kuten Minitiki-eri-passilla. Lisenssin voi hankkia joko vakuutuksella, tai ilman, mutta vakuutuksen tulee olla lapsen henkilökohtainen. Ryhmäliikuntavakuutukset eivät käy tässä tilanteessa. Jos lapsella on oma voimassaoleva vakuutus, joka kattaa lentopallon harjoittelu- ja/tai kilpailutilanteissa sattuneet tapaturmat, hänelle voidaan hankkia lentopalloliiton vakuutukseton lisenssi. Tällöin lisenssiä ostettaessa tulee ilmoittaa vakuutusyhtiön nimi ja vakuutuksen numero.

Pelaajalisenssi hankitaan samalla tavalla kuin Minitiki-eri-passi, eli lunastetaan Suomen Lentopalloliiton nettisivujen **lisenssien verkko-ostopalvelusta** kautta.

Taitomerkkikansiot

Yksi tärkeä osa Lentiskouluharjoittelua on yleistaitavuuden harjoittaminen lapsilla. Jokaiseen harjoitukseen on tehty osio, jossa yleistaitavuutta harjoitellaan Taitomerkki 1 ja 2 -kansioissa olevilla tempuilla. Jos seuralta ei löydy ennestään Taitomerkki-materiaaleja, voi niitä tilata Lentiskoulun nettisivujen kautta löytyvää **linkistä**.

Välineet

Pienten lasten ensimmäinen kosketus lajiimme pitää olla miellyttävä ja hauska. Tästä syystä ensimmäisissä harjoituksissa tulisi olla mahdollisuus harjoitella pehmeän soft-pallon kanssa. Pehmeä pallo lentää hitaammin, jolloin sen liikerataa on helpompi seurata, ja reaktioaikaa jää enemmän. Palloa on myös miellyttävä käsitellä, sillä sormivammat ja epämuksuvat tuntemukset käsivarsissa vähenevät huomattavasti kovaan palloon verrattuna. Ja mikä tärkeintä, pehmeää palloa ei tarvitse pelätä. Pehmeä pallo antaa myös anteeksi pieniä tekniikkavirheitä, joten pallot pysyvät kauemmin ilmassa ja lapsi saa enemmän onnistuneita suorituksia. Lentiskoulun käyttöön kannattaa hankkia myös normaaleja lentopalloja, ja heti kun lapsi on itse valmis kokeilemaan kovaa palloa, on hänelle hyvä antaa siihen mahdollisuus.

Tempuilla ja erilaisten ominaisuuksien harjoittelu on tärkeä osa Lentiskoulua. Monipuoliset liikuntavälineet helpottavat tempupisteiden toteutusta. Monet koulut antavat liikuntavälineitään seurojen käyttöön. Lainatut välineet tulee aina palauttaa paikoilleen. Näin yhteistyö jatkuu tulevaisuudessakin.

Lentiskoulun nettisivujen kautta seurat voi tilata itselleen **Taitomerkki-välinekassin**. Taitomerkki-välinekassi on helposti kuljetettavissa, ja se sisältää Taitomerkki 1 ja 2 -kansioiden tempuissa tarvittavat irtaimet liikuntavälineet: vanteita, hyppynaruja, merkkikartioita, aitoja, lattiakuvioita, ja tennispalloja.

3. Lentiskoulun järjestäminen

”Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty”.

Vanha sanonta pitää paikkansa silloinkin, kun seurassa toteutetaan Lentiskoulua. Tähän on listattu ne peruskysymykset, joihin ainakin pitää löytää vastaukset Lentiskoulua suunnitellessa.

Miksi haluamme järjestää lasten ja nuorten toimintaa?

Mitkä ovat meidän motiivimme? Kenen näkökulmasta / tarpeista käsin toimintaa järjestetään, lapsen/ nuoren, perheiden vai seuran tarpeista käsin?

Mitkä ovat toimintamme arvot?

Miten ne näkyvät toiminnassa? Näkyvätkö ne jo markkinoinnissa? Mikä on Lentiskoulun toimintatapa?

Kenelle?

Minkä ikäisille toimintaa halutaan tarjota?

Mitä?

Millaista toimintaa halutaan lapsille ja nuorille tarjota?

Missä?

Missä toiminta järjestetään? Minne lapset pääsisivät kaikkein helpoiten?

Milloin?

Milloin toiminta alkaa ja milloin se päättyy? Järjestetäänkö toimintaa vain syksyllä, koko kauden ajan, vai tiivis jakso esim. syyslomalla?

Kuinka usein? (kerta/viikko)

Onko harjoituskertoja yksi kerta viikossa tai tiiviisti joka päivä? Onko harjoitusaika normaali 1 h vai kerhomaisesti useampi tunti kerralla? Tarjotaanko tällöin välipala?

Miten tavoitamme lapset?

Mistä löytyvät lapset? Millä keinoin saamme menä koulun?

Avainkysymykset ovat tiivistetysti:

1. Mikä on kohderyhmä?
2. Mitkä ovat kohderyhmän tarpeet ja odotukset?
3. Millaiset ovat riittävät resurssit?
4. Miten Lentiskoulu on saatavilla?

Kohderyhmä

Lentiskoulu tulee suunnata tietyille kohderyhmälle. Valtakunnallisesti Lentiskoulu on suunnattu 7-12 -vuotiaille tytöille ja pojille, mutta seura voi tarkentaa omaa kohderyhmäänsä jo suunnitteluvaiheessa. Seura voi halutessaan ottaa Lentiskouluun vanhempiakin lapsia. Lentiskoulun ryhmät voidaan suunnata:

- **iän mukaan:** ryhmä esimerkiksi nuoremmille (6-9 -vuotiaille) tai vanhemmille (10-12 -vuotiaille)
- **sukupuolen mukaan:** ryhmä erikseen tytöille ja pojille
- **taitotason mukaan:** ryhmä aloittajille (Lentiskoulu) tai jatkajille (esim. Super Lentiskoulu)

Kohderyhmiä miettiessä tulee arvioida löytyykö paikkakunnalta riittävästi osallistujia ja miten lapset ja heidän vanhempansa tavoittaa.

Kohderyhmien tarpeet ja odotukset

Mikäli Lentiskoulussa on samassa ryhmässä kaikenikäisiä sekä tyttöjä että poikia, on lasten tarpeisiin ja odotuksiin vastaaminen todellinen haaste Lentiskoulun järjestäjälle. Lentiskoulutoiminta tulisi selkeästi kohdentaa eri ikäryhmille, jos se on mahdollista.

Esimerkiksi alle 7-vuotiaille on tärkeää leikin ja liikunnan tarve ja uuden kokeilu. Ohjaajan tulee helpottaa normaalia pelaamista ja olla ennen kaikkea lasten ymmärtäjä eikä niinkään lajin ammattitaitaja. Ohjaajan on oltava turvallinen tuki.

Yli 11-vuotias tarvitsee sykettä ja vauhtia, mutta toisaalta viihtymistä kavereiden kanssa. Tässä iässä lapset saattavat olla varsin vilkkaita ja muodostaa jopa turvallisuusriskin käytöksellään ja voimilaan. Jos samassa ryhmässä on pieniä lapsia mukana, tulee turvallisuus ottaa huomioon esimerkiksi juoksusuunnissa, ja pienryhmäharjoitteissa niin, etteivät pienet jää isojen jalkoihin. Myös kilpailutilanteet pienten ja isojen välillä eivät ole aina tasapuolisia. Joukossa on toivon mukaan myös niitä, jotka haluavat kehittyä lentopallossa ja löytää mahdollisesti uuden harrastuksen, mutta mukaan mahtuu varmasti myös sellaisia lapsia, joiden oma motivaatio lajia kohtaan ei vielä ole kovin suuri. Ohjaajan on osattava lajitaidot, mutta ennen kaikkea pidettävä kasvatuksellinen ote.

Resurssit

Onnistuneen Lentiskoulun järjestämisen resurssiehtoina ovat:

- **henkilöt:** Lentiskoulutoiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta vastaava aikaansaa-
vat ja osaavat aikuiset ja Lentiskoululla on
riittävä määrä ohjaajia
- **tilat ja välineet:** salivuorot, pallot, verkot,
ym. välineet
- **talous:** mistä rahat välttämättömiin
kuluihin: salivuokrat, ohjaajien palkka,
tiedottaminen ja välineet
- **suhteet ja yhteydet:** mahdolliset yhteis-
työkumppanit

Saatavuus

Saatavuutta on se, että halukkailla on mahdollisuus vähäisin ponnistuksin, nopeasti ja täsmällisesti osallistua toimintaan. Kun saatavuuspäätökset ovat onnistuneet, toimii Lentiskoulu

Tiedottaminen, mainonta ja edullinen hinta ovat joutavia, jos Lentiskoulu on potentiaalisten osallistujien kannalta huonoon aikaan tai huonossa paikassa.

Jos Lentiskoulun pitopaikaksi on useita vaihtoehtoja, mieti

- missä lapset viihtyvät parhaiten
- minne lasten on helppo tulla pyörällä, jalkaisin tai bussilla
- mikä paikka saadaan käyttöön edullisesti tai vaivattomasti
- missä on parhaat tempuiluvälineet

Oikeaan aikaan

Kun osallistujat haluavat ja pääsevät

Oikeassa paikassa

Kun osallistujat voivat ja haluavat käydä

Toimenpiteet Lentiskoulun järjestämiseksi

Lentiskoulun järjestämisestä seurassa vastaa juniorivastaava tai esim. Lentiskoulun oma rehtori. Hän kerää itselleen tiimin, joka yhdessä suunnittelee ja tekee tarvittavat järjestelytoimet.

Tässä esimerkissä Lentiskoulu alkaa syyskuussa ja toimii kerran viikossa. Aikataulut on luotu sen mukaan.

Vastuuhenkilö eli Lentiskoulun rehtori

tms. henkilö valmistelee asian ja esittelee suunnitelman seuran hallitukselle muiden arvioitavaksi. Vastuuhenkilö huolehtii suunnitelman määrätietoisesta toteutuksesta.

Oppaan lopussa on tyhjä lomake ([LIITE1](#)), johon voitte suunnitella teidän seuran oman toimenpidesuunnitelman

Aikataulu	Toimenpide	Vastuu
huhtikuu	- suunnitelma Lentiskoulun toteutuksesta ja talousarvio - suunnitelman Lentiskoulun markkinoinnista - yhteistyötarjoukset mahdollisille yhteistyötaidoille - salivuoron hakeminen	Rehtori Rehtori Hallitus Rehtori
toukokuu	- ohjaajien kartoitus ja rekrytointi käyntiin - keskustelut naapuriseurojen ja -kuntien kanssa - Lentiskoulun järjestämisestä - päätös Lentiskoulun toteutusmuodosta	Rehtori Rehtori Hallitus
kesäkuu	- ohjaajien rekrytointi mahdollisesti jatkuu - päätös Lentiskoulumaksun suuruudesta - ohjaajapalaveri vko 24-25 - Lentiskoulu-esitteen suunnittelu ja valmistus	Rehtori Hallitus Reht.+Ohj. Rehtori
heinäkuu	LOMA	
elokuu	- ohjaajien koulutus - välinetilan kartoitus - Lentiskoulu-esitteen jako - koulukäynnit alakouluilla vko 34-35: esitteen jako - juttu ja ilmoitus lehdissä - tiedotus seuran kuukausitiedotteessa - ilmoittautuminen Lentiskouluun 1.9. mennessä - Minitikeripassien tai lisenssien hankinta - ohjaajapalaveri vko 35	Rehtori Ohjaajat Kaikki Ohjaajat Rehtori Rehtori Rehtori Rehtori
syyskuu	- Lentiskoulu alkaa vk 36 - juttu Lentiskoulusta paikallislehteen - ryhmän kuvaus ja esittely nettisivuille - pelisäännöt ryhmälle	Ohjaajat Ohjaajat Rehtori Ohjaajat
lokakuu	1. vanhempainilta -> Pelisäännöt	Reht.+Ohj.
marraskuu	- suunnitelmat kilpailutoimintaan mukaan lähtemisestä - diplomien teko 2. vanhempainilta -> Tästä se alkaa! –koulutus / - päätetään kilpailutoimintaan lähtemisestä	Reht.+Ohj. Rehtori Reht.+Ohj.
joulukuu	- kevään Tiikerisarjoihin ilmoittautuminen - palaute Lentiskoulun toteutuksesta (lapset, vanhemmat, ohjaajat)	Rehtori Rehtori
tammikuu	palautteiden käsittely	Rehtori ja hallitus

Ilmoittautuminen Lentiskouluun

Moniin liikuntakerhoihin ilmoittaudutaan nykyään seuran nettisivujen kautta ilmoittautumislomakkeelle. Ilmoittautumislomake voi olla vaikka tällainen.

Jotkut seurat ottavat ilmoittautumisia vastaan sähköpostilla, mutta myös paperi-ilmoittautumislomakkeita voi jakaa esimerkiksi kouluvierailun yhteydessä, ja pyytää, että lappu tuodaan mukana ensimmäisiin harjoituksiin. Tässä toimintatavassa haasteeksi muodostuu se, ettei ryhmän jäseniä voi vakuuttaa etukäteen, ja tuolloin he ovat ilman vakuutusturvaa ensimmäisen tuokion. Valmiiksi täytetyn ilmoittautumislomakkeen voi myös palauttaa etukäteen esimerkiksi seuran toimistoon, yhteyshenkilölle tai vaikka sovitun yhteistyökumppanin luokse.

Jotkut seurat järjestävät erikseen ilmoittautumisillan jossakin paikassa. Se, että ohjaaja kentällä ensimmäisellä harjoituskerralla täyttäisi lasten ilmoittautumislomakkeita, on täysin toivotonta ja aikaa vievää puuhastelua.

Ilmoittautuminen voi myös tapahtua puhelimen välityksellä, mutta se on usein hyvin työlästä vastaanottajalle ja puhelimessa on mahdollisuus kuulla väärin jokin tieto. Tästä syystä tämä ei ole missään nimessä ykkösvaihto ilmoittautumisten vastaanotolle.

Tapahtuupa ilmoittautuminen millä tahansa tavalla, tulee ilmoittautumisen yhteydessä selvittää

- **lentiskoululaisen**
nimi
osoite

puhelinnumero
sosiaaliturvatunnus kokonaisena vakuutusta varten
paidan koko

- **osallistujan vanhemman**
nimi
puhelinnumero
sähköposti

lapsen mahdolliset erityisominaisuudet jotka on hyvä huomioida liikunnan ohjauksessa, tai muuten tärkeä ohjaajien tietää lapsesta (perussairaudet, ylivilkkaus, tms.)

muu tarvittava tieto

Jos ilmoittautuminen tapahtuu paperilla, tulee siinä olla paikka huoltajan allekirjoitukselle.

Lentiskoulun välineet

Välineet ovat tärkeä osa toiminnan järjestämistä. Välineitä tulisi olla riittävästi, jotta mahdollisimman moni pääsee tekemään valittuja harjoitteita. Mitä pienemmissä ryhmissä ohjaus pystytään toteuttamaan, sitä enemmän tulee toistoja. Välineistön määrään ja laatuun vaikuttaa myös se minkä ikäisille toimintaa järjestetään. Alla on lista välineiden määrästä ihannetilanteesta.

Lajivälineistö

Palloja olisi hyvä olla yksi jokaiselle, mutta minimi määrä on pallo/pari. Eri-ikäiset lapset pelaavat erilaisilla palloilla

- pehmopalloja 6-8 -vuotiaille (F-junioreille)
- 4- koon lentopalloja 9-12 -vuotiaille (E-D -junioreille)
- pilli
- numerotaulu
- verkko ja verkko-antennit

Monipuolisuutta lisäävät välineet

- matalia merkikartioita (ns. kiinalaishatut)
- erikokoisia palloja: häntäpalloja, kori- tai jalkapalloja, iso jumppapallo, tennispalloja, kuntopalloja
- vanteita
- nauhoja tai liivejä joukkuemerkeiksi
- hyppynaruja
- muoviaiotoja
- huiveja
- lattiakuvioita
- ämpäreitä, koreja tai laatikoita

Muut välineet (kunnan liikuntatoimelta)

- tolpat
- verkko
- voimistelupenkkejä
- puomi
- permantomatto
- volttimatto
- rekki
- puolapuut
- renkaat
- ponnahduslauta (alamäeksi kuperkeikkaan)

Ensiapuvälineet

- jääpusseja
- sidetarpeita
- urheiluteippiä
- laastaria ja haavan puhdistustarvikkeet
- sakset
- särkylääkettä
- muovipussi

Turvallisuus

Ensimmäisiä asioita Lentiskoulua järjestettäessä on lasten ja ohjaajien viihtyvyyden lisäksi turvallisuuden huomioiminen. Isommilla seuroilla on laadittuna turvallisuussuunnitelma, jossa huomioidaan

monet seikat mm. ohjatun toiminnan järjestäminen. Lentiskoulun järjestäjien ja ohjaajien tulee tutustua turvallisuussuunnitelmaan. Ensisijaisena tehtävänä turvallisuuden huomioinnissa on ennakoida järjestelyssä mahdolliset vahinkotilanteet. Osallistujat tulee luonnollisesti olla seuran toimesta vakuutettuja.

Ohjaajien varusteisiin salilla kuuluu lentisvarusteiden lisäksi aina

- ensiapuvälineet
- matkapuhelin yhteydenottoa varten
- osallistujalista, johon merkitään osallistujat ja jossa on kaikkien lasten ja heidän vanhempien yhteystiedot

Se, mikä pitkään lentopalloa harrastaneelle on itsestään selvyyttä, ei ole Lentiskoululaiselle välttämättä tuttua. Tämä tulee esille mm. termeissä ja harjoitus-tilanteissa esimerkiksi pareittain pallottelussa. Lapset asettuvat parinsa kanssa mieluisaan paikkaan huomioimatta muita pareja. Niinpä ohjaajien on valmisteltava aluksi merkiten paikat pallottelupareille, jotta Lentiskoululaisille syntyy käsitys harjoitustavoista.

Ennakoivat toimenpiteet salilla ovat usein ohjaajien taidon ja kokemuksen mukaan syntyviä. Vahinkoalttiutta vähentävät mm.

- valmistelut harjoituspaikkojen rakentamisessa ja paikkojen merkinnöissä
- riittävän pienet ryhmät
- välineiden jakaminen lapsille oikeaan aikaan, mutta myös pois kerääminen
- riittävä kuri (ryhmän yhdessä sopimat säännöt)
- ohjauksen ilmapiiiri

Harjoituksissa tulisi aina olla vähintään kaksi ohjaajaa. Tämä jo senkin vuoksi, että harjoitukset on suunniteltu vedettäväksi pienryhmissä, ja jokainen pienryhmä tarvitsee oman ohjaajan. Ohjaajia tarvitaan myös siksi, että kun jokin vahinko tapahtuu, pystyy toinen antamaan loukkaantuneelle ensiapua ja lohduttaa ja toinen jatkaa ohjaajana muun ryhmän kanssa.

Lentiskoulun nyrkkisääntö on, että ohjaajia on aina vähintään kaksi. Jos ryhmäkoko on valtavan suuri, toisena nyrkkisääntönä kannattaa pitää että ohjaajia on aina yksi alkavaa kymmentä lasta kohti. Eli siis kun lapsia on 21, on ohjaajia oltava kolme jne. Tällöin salilla on vähimmäismäärä opettavia ohjaajia, auttavia käsiä ja valvovia silmiä. Ihannetilanne olisi kuitenkin se, että jokaista 6 lasta kohden olisi yksi ohjaaja. Tällöin pienryhmissä jokainen lapsi ehtii saamaan henkilökohtaista palautetta, ohjausta ja kannustusta.

Ohjaajilla tulisi olla joka harjoituksissa ensiapuvälineet. Yleisimmät tapaturmat ovat nilkan tai sormen venähdys, kaatuminen ja tämän kautta syntyvä palovamma. Niinpä periaatteessa ensiapuvälineissä riittää kylmä (jääpussi) sekä haavan puhdistusvälineet ja laastari. Tärkeää on ohjaajien ennalta opastaminen tilanteen sattuessa, sillä hoitona 3K:n osaaminen tulee jokaisen hallita. Lentiskoulut ajoittuvat pääsääntöisesti talviaikaan, joten ensiapulaukussa voi olla pieniä muovipusseja, joihin voi ulkoa hakea lunta kylmähoitoa varten.

Isomman loukkaantumisen sattuessa onkin järkevää soittaa apua suoraan terveyskeskuksesta / sairaalasta. Olennaista on tietenkin muistaa ilmoittaa asiasta lapsen vanhemmille.

Vakavissa ja henkeä uhkaavissa tilanteissa tulee aina soittaa hätänumeroon 112.

4. Ihmiset Lentiskoulun ympärillä

Lentiskoulutoiminnasta vastaavana seurassa toimii seuran juniorivastaava tai erillinen Lentiskoulun rehtori. Rehtorin toimenkuvana on vastata Lentiskoulun järjestelyistä sen suunnitteluvaiheessa, toteutuksessa sekä jälkihoidossa. Ohjauksesta vastaa mielellään täysi-ikäinen Lentiskoulun opettaja, jolla on apunaan apuohjaajia.

Lentiskoulun rehtorin toimenkuva

Rehtorin apuna ovat usein ohjaajat, apuohjaajat ja muu tiimi. Tiimissä henkilöt voivat jakaa tehtäviään esimerkiksi seuraavien aiheiden mukaan:

Markkinointi

- Lentiskoulun markkinointi
- Lentiskoulu-mainoksen laatiminen ja jakelu näkyville paikoille
- Lentiskoulu-esitteen laatiminen ja sen jakelu kouluihin
- koulukäyntien organisointi

Organisointi

- Lentiskoulun materiaalien tilaaminen Lentopalloliitosta
- Lentiskoulun lukujärjestyksen laatiminen: ajat, paikat, ohjaajat
- salivaraukset
- ilmoittautumisten vastaanotto
- muiden Lentiskoulutapahtumien järjestäminen
- toimintasuunnitelman ja -kertomuksen laatiminen

Johtaminen

- ohjaajien valinta
- ohjaajien kouluttaminen ja ohjaus
- ohjaajapalaverin järjestäminen
- toiminnan seuraaminen ja valvominen
- kiittäminen ja kannustaminen

Talous

- budjetin laatiminen
- välineiden hankkiminen
- vakuutusten hankkiminen
- maksuliikenteen järjestäminen
- taloudellinen vastuu Lentiskoulun onnistumisesta

Asiakaspalvelu

- vastaaminen erilaisiin kyselyihin ja kysymyksiin joita asiakkailta tulee
- vanhempien informoiminen Lentiskoulusta ja seuratoiminnasta
- lentiskoululaisten sisäänajo joukkueisiin

Lentiskoulun opettajan toimenkuva

Lentiskoulun opettajan on mielellään oltava täysi-ikäinen aikuinen, joka voi kantaa vastuun ryhmästä. Hän on läsnä jokaisessa tuokiossa ja jakaa tehtävät apuohjaajien kanssa. Opettaja organisoii harjoitukset ja on ryhmän johtaja.

Ennen harjoituksia

- tutustuu huolella harjoitussuunnitelmaan
- saapuu hallille hyvissä ajoin
- ottaa tarvittavat välineet esille

- ohjaa Lentiskoululaiset oikeisiin pukuhuoneisiin

Harjoitusten aluksi

- käy läpi apuohjaajien kanssa harjoitus-suunnitelma, ja jakaa tehtävät
- päästää lapset pukuhuoneista saliin
- tarkastaa läsnäolijat
- käynnistää harjoitukset

Harjoitusten aikana

- ohjata ja opettaa
- antaa suorituksesta näyttö
- kannustaa
- tarkkailla ajan kulumista ja harjoitteiden alkamista/lopettamista
- valvoa yleistä järjestystä
- huolehtia lasten ensiavusta loukkaantuneistilanteissa

Harjoitusten jälkeen

- varmistaa että sali ja pukuhuoneet jää siistiin kuntoon
- varmistaa, ettei kukaan lapsista jää yksin odottamaan kyytiä
- viestittää kotiin, jos harjoituksissa on sattunut jokin onnettomuus tai muu ongelmatilanne

Apuohjaajien toimenkuva

Apuohjaajat ovat kultaakin kalliimpia aarteita Lentiskoululle. Heidän ansiostaan isokin ryhmä voidaan jakaa pienryhmiin ja näin ollen tehosta harjoittelua. Kun ryhmä pääsee harjoittelemaan pienryhmissä, saa jokainen lapsi palautetta ja kannustusta toimistaan, mutta vältetään

myös liiallista jonottamista ja odottamista. Apuohjaajien tärkein tehtävä on kannustaa ja opastaa lapsia, mutta puuttua myös häiriökäyttäytymiseen kasvattavin ottein.

- ohjata ja opettaa
- näyttää suoritus
- kannustaa
- tarkkailla ajan kulumista ja harjoitteiden alkamista/lopettamista
- valvoa yleistä järjestystä

Ohjaajien työn tukeminen ja kouluttaminen

Seuran tulee tukea ohjaajien työtä. Aluksi on varmistettava ohjaajien osaaminen. Ohjaajat tulee ohjata koulutuksiin, elleivät he ole jo käyneet ohjaajakoulutuksia. Niinpä tulee selvittää: Mitä koulutusta ohjaajilla on jo entuudestaan? Mitä koulutusta tulisi järjestää ennen toiminnan käynnistymistä ja mitä toiminnan aikana? Koulutustapahtumien teemat ja aikataulut? Kuka vastaa koulutusten järjestämisestä?

Lentopalloliiton koulutuksista paras kokonaisuus rakentuu niin, että ohjaaja käy ensin Aloittavan Ohjaajan Koulutuksen (AOK) ja sitten lentopallon Tekniikkakoulun (TK). AOK:ssa käydään läpi ohjaamisen ja opettamisen perusteita, lapsen liikunnallista kehitystä sekä harjoittelun suunnittelun perusteet. Koulutus on kestoltaan 7 h, ja se sisältää sekä teoriaa että käytäntöä.

Tekniikkakoulun eri osissa käydään läpi kaikki lentopallon tekniikat, niiden opettaminen ja soveltaminen erilaisiin pienpeleihin. Koulutus on kestoltaan 20 h, ja se suoritetaan kokonaisuudessaan salissa, itse liikkuen.

Lasten ohjaajan eduksi on myös se, jos hänellä on jokin Nuoren Suomen ohjaajakoulutus (www.nuorisuomi.fi). Myös SLU-alueet järjestävät hyviä koulutuksia uusille ohjaajille.

Ohjaajapalaverit

Lentiskouluohjaajien yhteiset palaverit tarjoavat apua ja tukea käytännön arkeen. Ensimmäisessä palaverissa hyvissä ajoin ennen Lentiskoulun alkua käydään läpi aikataulu ja toimintasuunnitelma. Palaverin sisältö toki riippuu siitä, onko Lentiskoulun ilmoittautumiset tiedossa vai pidetäänkö palaveri jo ennen Lentiskoulun markkinointia. Samassa palaverissa kannattaa sopia yhteiset toimintaperiaatteet ja käsitellä palkanmaksu ja välinetilanne. Toinen palaveri on syytä pitää juuri ennen Lentiskoulun alkua käyden läpi ajankohtaiset asiat.

Lentiskoulun aikana on syytä pitää palavereja tarpeen mukaan. Kokemuksen mukaan hyväksi on koettu yhteinen palaveri heti ensimmäisen tai toisen lentiskoulupäivän jälkeen, jolloin saadaan päivitettyä kuulumiset ja reagoitua äkkiä mahdollisiin muutostarpeisiin.

Ohjaajapalavereilla on suuri viestinnällinen merkitys. Palaverit ovat tärkeitä

ohjaajien yhteenkuuluvuuden kannalta. Samalla ohjaajat saavat konkreettista tietoa, apua ja tukea työhönsä.

Ohjaajien huomioiminen

Seuran tulee panostaa ohjaajiin jo ennen Lentiskoulua, mutta myös sen jälkeen. Ennen Lentiskoulun alkua seuran tulee pukea ohjaajat ohjaaja-asuihin (esim. verkkari, t-paita, college), jota voi edellyttää samalla työasuksi. Tämä luo ohjaajille yhteenkuuluvuutta ja toisaalta he ovat salilla helposti tunnistettavissa.

Lentiskoulun aikana tai sen päätteeksi voi olla yhteisiä illanviettoja (esim. koulutukselliset ohjaajatapaamiset tai muut toiminnalliset illanvietot esim. ruokailu, keilailu tms.) Seuran kauden päätöstilaisuudessa Lentiskouluohjaajat tulisi huomioida jollakin tapaa, jos haluaa varmistaa, että nykyiset ohjaajat motivoituvat toimimaan jatkossakin ohjaajina.

5. Viestintä ja markkinointi

Koululentiskäynnit

Koulu on ylivoimaisesti paras paikka tavoittaa lapset. Siksi se on varmasti yleisin paikka, missä seurojen Lentiskoulujen markkinointi tapahtuu. Koulukäynti on hyvä tapa Lentiskoulun markkinoinniseksi ja lasten saamiseksi seuran joukkueisiin. Samalla seura voi tukea koulun kasvatus-työtä ja hyvin tehtynä seuran arvostus nousee opettajien silmissä.

Koulukäynnin paras ajankohta on elosyyskuun vaihteessa, ennen Lentiskoulun ilmoittautumisen päättymistä. Koulukäynnin voi suorittaa usealla eri tavalla:

- ohjattu liikuntatunti opettajan läsnä ollessa
- ohjattu lentiksen pelaaminen koululentiksen säännöin
- lentisaiheinen aamu- tai iltapäivä koko koululle
- koululentisturnauksen järjestäminen tai apuna järjestelyissä
- Lentiskoulu-esitteen tms. jakaminen jokaiselle oppilaalle
- lentisaiheinen aamunavaus

Valmistautuminen

Ensin:

- tee lista missä kouluissa on tarkoitus vierailla
- selvitä ketkä tulevat tekemään koulukäynnit ja milloin
- hyviä koulukävijöitä ovat seuran abiturienit ja edustusjoukkueiden pelaajat
- valmistelee esite/tiedote, joka jaetaan

Sitten:

- ota yhteys kunnan koulutoimenjohtajaan tai liikuntatoimeen

- selvitä voivatko maksaa koulujen kiertämisestä jotain? ellei, niin löytyykö yhteistyökumppania?
- yhteys koulun rehtoriin tai opettajaan
- koulukäynnin ajankohdan sopiminen

Toteutus:

- kävijöille seuran asut päälle ja uusia Lentiskouluvälineitä mukaan käytettäväksi tai rekvisiitaksi
- parasta on saada lapset kokeilemaan heittoa, kiinniottoja, sormilyöntejä, hihalyöntejä tai pelaamista ja samalla itse saada kontakti lapseen
- seuran esitteet jakoon jokaiselle lapselle

Muista:

- tärkeintä on päästä lasten silmien eteen eli tavoittaa konkreettisesti lapset. Tavoita aina suoraan lapsi:
- älä jätä esitteitä pelkästään kouluun opettajahuoneeseen!
- pelkkä juliste ilmoitustaululla ei riitä!

Lentiskoulujuliste

Lentiskoulusta kannattaa tehdä julisteita, joita viedään jokaiseen alakouluun ilmoitustaululle ja mielellään jopa joka luokkaan. Jos julisteita ei saa vietyä koulukäyntien yhteydessä, kunnan sisäinen kouluposti hoitaa jakelun. Julisteita on joka tapauksessa levitettävä kaappoihin, ostoskeskuksiin, yleisiin ilmoitustauluihin, kunnan liikuntatoimen eri pisteisiin, urheilukentille ym.

Lentiskoulun nettisivuille on tallennettu kolme erilaista **juliste** **jaa**, joita voidaan käyttää uuden toiminnan markkinoinnin tukena. Yksi julisteista on A3 kokoinen, painokelpoinen julistepohja, jossa on valmiiksi merkatut kohdistukset

leikkauksille. Kyseisen julistepohjan voi toimittaa paikalliseen digi-painoon, missä materiaalin painaminen on varsin edullista ja helppoa. Kaksi muuta julistepohjaa on tehty Word-ohjelmalla, ja niitä pääsee käyttäjä itse muokkaamaan. Julistepohjaan voi itse kirjoittaa tietoa, ja sen voi tulostaa omalla tulostimella halutun kokoiseksi.

Lentiskouluesite

Esite Lentiskoulusta kannattaa tehdä hyvissä ajoin elokuun aikana. Se kannattaa painattaa nelivärisenä tai ainakin värilliselle paperille. Syntyviin paino- tai kopiointikuluihin on helppo löytää yhteistyökumppani, sillä voihan esitteessä olla samalla vaikka yhteistyötahon tarjous tai etukuponki esim. paikalliseen urheiluliikkeeseen, kioskiiin tms. Joissakin seuroissa Lentiskouluun ilmoittautuminen tapahtuu esimerkiksi tiettynä päivänä paikallisen urheiluliikkeen tiloissa, jolloin urheiluliike samalla esittelee lentopallovälineitä.

Lentiskouluesitteessä tulee näkyä:

- Lentiskoulun ajankohta: aloitus- ja päättämispäivä, kellonajat
- paikka: salin nimi
- kohderyhmä
- Lentiskoulun hinta, mitä hinta sisältää
- ilmoittautumisohjeet
- yhteyshenkilö, jolta voi kysyä lisää tietoja

Lentiskoulun markkinointimateriaaleissa on Lentiskoulun esitepohja, jota voi seurat voivat käyttää. **Esite on luotu Microsoft Office Publisher –ohjelmalla. Muokkaaminen vaatii kyseisen ohjelman.**

Lehdet

Seurat voivat kirjoittaa Lentiskoulun aloittamisesta paikallislehdissä jo ennen Lentiskoulun alkua, mutta myös sen jälkeen. Uutistulvasta läpipääsyä helpottaa valmiiksi laadittu tiedote, joka lähetetään lehteen. Varmuuden vuoksi lehden toimittukseen kannattaa olla vielä puhelimitse yhteydessä.

Lehti yleensä kiinnostuu Lentiskoulusta sen verran, että lähettää paikanpäälle jonakin päivänä toimittajan, joka tekee Lentiskoulusta jutun. Tällöin seuran nuorisovastaavan tai Lentiskoulun rehtorin on hyvä olla paikalla välittämässä toiminnasta oikeita faktoja.

Jos seura tekee jossain vaiheessa kautta oman julkaisun tai esimerkiksi liitteen paikallislehden / ilmaisjakelulehden väliin, tulee siihen ehdottomasti varata tilaa Lentiskoululle. Tavoittaahan tällainen lehti tavallisesti kotikunnan joka talouden.

Seurat julkaisevat myös maksullisia ilmoituksia Lentiskoulusta. Vaikka maksullinen ilmoitus onkin kustannus seuralle, nostaa näkyvä ilmoitus usein seuran Lentiskoulun imagoa lukijoiden silmissä ja saattaa olla juuri se tapa, jolla lasten vanhemmat saavat Lentiskoulusta tietoa. Lentiskoulun nettisivuilta, kohdasta ”markkinointimateriaali” löytyy valmis malli mainosleiskalle.

Paikallislehdillä saattaa olla myös maksuttomia seuratoimintapalstoja, joihin saa jättää lyhyitä ilmoituksia. Tällöin kannattaa jättää korulauseet pois, ja ilmoittaa vain tärkeimmät faktat.

Lentiskoulun nettisivut

Seuran tai lentopallojaoston Internet-sivuille kannattaa luoda oma sivu Lentiskoululle. Sivuilta tulee löytyä kaikki sama tieto, mitä esitteissäkin on. Jos sivut mahdollistavat lomakkeiden tekemisen, kannattaa ilmoittautumista varten luoda lomake, jonka kautta kaikki tiedot tallentuvat varmasti oikein, eikä kenenkään tarvitse uhrata aikaansa ilmoittautumisten vastaanottamiseen.

Kauden aikana sivuille voi laittaa kuvia Lentiskoulutuokioista, ja haastatella uusia lentiskoululaisia. Lentiskoulun sivujen kautta uudet perheet saavat oivan mahdollisuuden tutustua myös seuran toimintaan muilta osin.

Muut markkinointikanavat

Suoramarkkinointi

Monesti sanotaan, että tehokkain tapa kohdata on suora kohdistettu markkinointi. Seurat ovat onnistuneet saamaan lapsia Lentiskouluun yleensä sillä, että edellisen syksyn osallistujille lähetetään suoramarkkinointikirje sekä Lentiskoulu-lesite. Tämä edellyttää siis rekisterin pitämistä lentiskoululaisista, jotta seuraavan syksyn markkinointitempaus onnistuu.

Radio

Seurojen vähemmän käyttämä tiedotuskanava on radio. Lentiskoulutiedote kannattaa joka kerta lähettää myös paikallisradion toimitukseen, jotka usein jopa kaipaavat paikallista kerrottavaa.

Seuran Lentiskoulun rehtorin haastattelu paikallisradiossa tai YLE:n alueradiossa on hyvin suotava tapa Lentiskoulun markkinoimiseksi.

Seuran omat kanavat

Seuran luonnollisin tapa markkinoida Lentiskoulua on tietenkin seuran omat nettisivut. Lentiskoululle luodaan yleensä oma sivusto, jossa toiminnasta kerrotaan. Seuran edustusjoukkueen otteluissa ennen Lentiskoulun alkua on hyvä pitää tietoisukuja Lentiskoulusta. Tämä tapahtuu esimerkiksi jakamalla Lentiskoulutiedotetta katsojille sekä äänimainonta, jossa kerrotaan Lentiskoulusta.

Seuran sisäinen tiedotus joukkueiden vetäjille ja pelaajille on myös tärkeää, jotta jokainen seurassa tietää Lentiskoulun toiminnasta.

Kuntatiedotteet

Pienissä kunnissa on tapana säännöllisesti julkaista kuntatiedotetta, joka jaetaan joka talouteen. Liikunta- tai nuorisotoimi saattaa mielellään julkaista infoa Lentiskoulusta ja tarjota näin aivan ilmaisen markkinointikanavan jokaisen kuntalaisen tietoisuuteen.

LAJIHARJOITUSTA 7-12 -VUOTIAILLE

Lentiskoulu • SALOSSA

Moision koululla tiistaisin klo 18.00-19.30
OPETUKSEN JÄRJESTÄÄ SALON VIESTI RY

TERVETULO A MUKAAN!
LISÄTIETOJA WWW.LENTOPALLOLIITTO.FI

Kuva 4: mainosleiskamalli

6. Lentiskoulun talous

Lentiskoulumaksu

Lentiskoulumaksu määräytyy Lentiskoulun sisällön ja siitä koituvien kulujen mukaan sekä arvioidun osallistujamäärän mukaan. Lentiskoulumaksu on yleisesti noin 60 - 110 euroa sisällöstä riippuen. Moni seura tarjoaa ns. sisaralennuksen. Tässä tapauksessa perheen vanhin lapsi maksaa normaalin Lentiskoulumaksun, mutta perheen muilta sisaruksilta maksu on 5-10 euroa vähemmän.

Lentiskoulumaksuun sisältyy yleensä seuraavat asiat:

- mahdollisuus harjoitella 15 kertaa ohjatus-
ti koulutettujen ohjaajien opastamana
- (vähintään 15 tuntia)
- tilavuokrat
- välineiden käyttö harjoituksissa
- Minitiikeri-passi, joka sisältää vakuutuksen
- Lentiskoulu-paita
- diplomi suoritetusta Lentiskoulusta

Lisäksi Lentiskoulumaksuun sisältyy yleensä jotakin seuraavista asioista:

- avajaiset ja päättäjäiset
- Taitomerkki-passi ja kankainen Taitomerkki
- oma lentopallo
- retki esim. johonkin Lentopallon Mestaruusliigan otteluun
- seuratuote esim. lippis, t-paita tai pinssi
- seuran aapinen tai seuran muu julkaisu

Lentiskoulumaksu peritään usein laskulla heti ilmoittautumisen jälkeen. Tällainen toimintatapa osoittaa heti sitoutuneisuuden toimintaan. Toinen käytössä

oleva tapa on antaa lentiskoulumaksusta maksuosoitus ensimmäisten harjoitusten yhteydessä, jolloin lapsi voi ikään kuin tunnustella yhden kerran toiminnan mielekkyyttä. Mikäli maksulappu jaetaan salilla, olisi se hyvä saada annettua suoraan lapsen vanhemmalle tai olla ainakin esimerkiksi tiedotteen kanssa samassa kirjekuoressa.

Joka tapauksessa erityisen suositeltavaa on se, että maksuliikenne pyörii tilin kautta, eikä maksuja koota missään tapauksessa käteisenä salilla, koska tämä on ylimääräinen rasite ohjaajille ja mahdollistaa rahan häviämisen lapsilta. Pankkiin maksaessa jokainen maksu näkyy heti oikein kohdennettuna suoraan tilioitteella.

Lentiskoulun talousarvio

Lentiskoulun nettisivuilla on valmis Excel-pohja Lentiskoulun **talousarvion** laatimiseksi. Siinä on yritetty etukäteen miettiä mahdollisimman monipuolisesti Lentiskoulun järjestämiseen liittyviä menoja ja tuloja. Tässä on malli Lentiskoulun talousarviosta, johon on arvioitu tulevan 20 lasta.

Lentiskoulun talousarviomalli

Osallistuvien lasten määrä	20
Ohjaajien määrä	2

MENOT

20 lasta

Kiinteät	<i>á hinta</i>	<i>kpl</i>	€
Salivuokrat	6	15	90 €
Lehtimainos	100	1	100 €
Vanhempain illan tilavuokrat			0 €
Koulutusten tilavuokrat			0 €
Hallinnolliset kulut	40	1	40 €
Ensiaputarvikkeet	30	1	30 €
Pehmopallot	20	10	200 €
Lentopallot	45	10	450 €
Taitomerkki-välinekassi	300		0 €
Lentiskoulu esitteet	200	1	200 €
Lentiskoulu julisteet	50	1	50 €
Muut kiinteät kulut			0 €

Henkilömäärä sidonnaiset

hlöä *€/hlö* €

Ohjaajakulut

AOK	2	40	80 €
TK	2	120	240 €
Muut koulutukset	2		0 €
Ohjaajapalkkio + sotu yms.	2	100	200 €

Vakuutus

Minitiikeri-Passi	20	10	200 €
Ohjaajien vakuutukset	2	20	40 €

Lapsille jaettavat

Lentiskoulupaidat	22	12	264 €
Lasten omat pallot	20	30	600 €

Muut kulut

Vanhempainillan tarjoilut	20	2	40 €
Muut henkilösidonnaiset kulut			0 €
Jäsenmaksu			0 €

Menot yhteensä: 2 824 €

Menot per lapsi: 141 €

Lentiskoulun taloussuunnitelma			
TULOT			
Kiinteät	<i>á hinta</i>	<i>kpl</i>	€
Avustukset			0 €
Sponsoritulot	2	100	200 €
Pelipaitojen mainostulot	2	300	600 €
Esitteen mainostulot	8	50	400 €
Muut kiinteät tulot			0 €
Henkilömäärä sidonnaiset	hlöä	€/hlö	€
			0 €
			0 €
			0 €
Tulot yhteensä:			1 200 €
Tulot per lapsi:			60 €

Lentiskoulun hinta	81 €
---------------------------	-------------

Lentiskoulun rahaliikenne

Lentiskoulun rahaliikenne kulkee usein seuran päätilillä omalla meno- ja tulokohdalla. Joissakin seuroissa Lentiskoululla voi olla oma tilinsäkin. Lentiskoulun rahaliikennettä hoitaa ja valvoo usein seuran talousvastaava tai Lentiskoulun rehtori. Lentiskoulun rehtorille annetaan usein oikeudet suorittaa Lentiskoulun tarvitsemia hankintoja.

Lentiskoulun osallistumismaksujen maksamista tulee seurata aktiivisesti. Jos osallistujille jaetaan jokin tuote, esimer-

kiksi t-paita, se jaetaan yleensä Lentiskoulun maksun suorittamisen jälkeen. Tämän vuoksi Lentiskouluohjaajalle on olennaista saada nopeasti tieto maksetuista Lentiskoulun maksuista. Viimeisenä eräpäivänä ja Lentiskoulun alkupäivinä tilitapahtumia on yleensä eniten. Niinpä maksuliikennettä seuraavan on aktiivisesti tiedotettava maksutapahtumista päivittäin.

Jos lapsi osallistuu Lentiskouluun suorittamatta maksua, voi siitä huomauttaa asiallisesti jakamalla vaikka tiedotteen, jossa asiasta muistutetaan.

7. Pelaaminen

Useaan otteeseen on jo todettu, että pelaaminen on tärkeä osa Lentiskoulua. Jokaisen harjoituksen lopussa on peliosio, jossa kaikki pääsevät pelaamaan. Lentiskoulun kausi huipentuu pelikeriaan, jolloin alkuverryttelyjen jälkeen vain pelataan. Pienissä Lentiskouluissa tämä on varmasti riittävä huipennus ryhmälle, mutta isommissa Lentiskouluissa on mahdollisuus järjestää oma turnaustapahtuma Lentiskoulun päätyttyä, esimerkiksi seuraavana viikonloppuna.

Lentiskoulutoiminnan yleistettyä Lento-palloliitolla ja sen alue- ja maakuntajäsenistöillä on mahdollista järjestää erillisiä Lentiskoulu-turnauksia tapahtumapäivien muodossa.

Lentiskoulu on usein lapselle ensimmäinen kontakti lajiin nimeltä lentopallo. Joillekin kontakti voi olla ainoa, mutta toivon mukaan isolle osalle lapsista Lentiskoulun kautta syntyy elinikäinen kipinä lentopalloon.

Jo suunnitteluvaiheessa Lentiskoulun toiminta kannattaisi rakentaa niin, että luonteva siirtyminen ikäluokkajoukkueisiin tai omaksi kilpailevaksi ryhmäksi olisi varmistettu. Jos Lentiskoulu jää seuran irralliseksi toimintamalliksi, voi moni lapsi petettyä karusti Lentiskoulun päätyttyä. Lentiskoulu tulisi mieltää portaana seuran pelaajien kasvatuspolussa.

Lentiskoulusta joukkueeseen

Lentiskoulun yksi tärkeimmistä tavoitteista seuran näkökulmasta on tuottaa uusia pelaajia seuran juniorijoukkueisiin. On hyvä tunnistaa Lentiskoulun ja joukkuei-

den yhteys. Seurassa kannattaa tehdä arvio junioritoiminnan osa-alueiden tavoitteista ja käytännön toteutuksesta. Varsin tärkeää olisi luoda selkeä toimintatapa siitä, miten yksittäiset lentiskoululaiset siirtyvät Lentiskoulusta ikäkausijoukkueiden toimintaan. Tämä tulisi kirjata toimintakäsikirjaan, jotta sekä seuran omat ohjaajat ja valmentajat, mutta myös lentiskoululaisten ja joukkueessa pelaavien lasten vanhemmat tuntevat seuran tavat toimia. Tällöin on tärkeä miettiä ja sopia ainakin seuraavista asioista:

ysin uuteen ryhmään

- miten uusi pelaaja otetaan vastaan?
- miten uuden pelaajan vanhemmat otetaan vastaan?
- miten uusi pelaaja voisi tutustua parhaiten uuteen valmentajaan ja uusiin joukkueetovereihin?

harjoittelemine

- kuka saa ohjata ja opettaa uutta pelaajaa?
- miten joukkueen yhdessä laatimat pelisäännöt kerrotaan uudelle pelaajalle ja hänen vanhemmilleen?

peluuttaminen ja joukkueiden muodostaminen

- miten pelaavat joukkueet harjoitusryhmässä muodostetaan, ja mihin joukkueeseen uusi pelaaja pääsee mukaan?
- miten peliaika jaetaan joukkueissa?

Hyväksi havaittuja tapoja saada lentiskoululaiset mukaan seuran juniorijoukkueiden toimintaan ovat ainakin:

- lapset saavat Lentiskoulussa pelata ja sitä kautta positiivisia kokemuksia lentopallosta, jolloin syntyy halu pelata enemmänkin

- Lentiskoulun joukkueet pelaavat useita pelejä ja mahdollisesti osallistuvat johonkin suurempaan turnaukseen missä on mukana muitakin joukkueita
- Lentiskouluohjaajat toimivat jollakin muotoa uusien perustettavien joukkueiden ohjaustehtävissä, jolloin lapsilla on tuttu ohjaaja mukana joukkueessa
- seuran juniorijoukkueiden valmentajat vierailevat Lentiskoulussa ja kertovat joukkueiden toiminnasta
- lapsille ja lasten vanhemmille järjestetään infotilaisuus joukkueuiminnasta Lentiskoulun aikana, lapsille jaetaan Lentiskoulun päätteeksi tiedote, jossa kerrotaan joukkueuiminnasta yhteystietoihin
- lapsille esitetään kutsu tulla mukaan jo heti seuraaviin harjoituksiin.

Lentiskoulusta joukkueeksi

Jos Lentiskoulu-ryhmässä on riittävästi saman ikäisiä lapsia, jotka haluavat lähteä mukaan kilpailutoimintaan, on joukkueen perustaminen varsin helppoa. Jo Lentiskoulun suunnitteluvaiheessa kannattaa selvittää, milloin ilmoittautuminen kyseisen ikäluokan kilpailutoimintaan päättyy. Tätä ennen on järjestettävä tapaaminen lasten vanhemmille, jolloin kerrotaan kilpailutoiminnan aikatauluista ja kustannuksista. Tämän jälkeen perheet voivat päättää sitoutumisestaan kilpailutoimintaan.

Hyvän ja toimivan joukkueen keskuudessa tehtäviä jaetaan eri henkilöiden kanssa. Joukkue tarvitsee luonnollisesti päävastuullisen valmentajan joka vastaa harjoitusten suunnittelusta ja vetämisestä, mutta yhtä tärkeitä ovat apuohjaajat ja pelivalmentajat, sillä yhdessä pelaavas-

sa joukkueessa on varsin vähän pelaajia. Esimerkiksi 12 F-ikäisen lapsen harjoitusryhmästä kannattaa tehdä 3 tai jopa 4 pelaavaa joukkuetta, jotta kaikki saavat riittävästi peliaikaa ja kehittyvät. Jokainen joukkue tarvitsee turnaukseen oman pelivalmentajan, sillä saman seuran joukkueilla voi isossa turnauksessa olla samaan aikaan pelejä eri kentillä. Lisäksi joukkue tarvitsee joukkueenjohtajan, joka on ryhmän yhdyshenkilö ja erilaisten juoksevien asioiden järjestelijä. Hänen vastuullaan on esimerkiksi ilmoittautumisasiat sekä turnausmatkojen järjestelyt, mutta myös kaikki tiedottaminen joukkueen sisällä. Muita jaettavia tehtäviä on esimerkiksi joukkueen talouden hoito, kotiturnausten kahviojärjestelyt ja F-ikäisillä tempuradan suunnittelu ja rakentaminen turnaustapahtumiin.

Lisätietoja joukkueen sisällä jaettavista tehtävistä löydät Joukkueenjohtaja oppaasta, joka on vapaasti ladattavissa Lentopalloliiton nettisivuilta.

Kilpailutoiminta

F-ikäiset (6-8 -vuotiaat)

Lentopallon aloittaminen F-ikäisenä on vielä varsin helppoa ja halpaa. Kyseisen ikäluokan kilpailutoiminta alkaa vasta joulutammikuussa, joten syksyn Lentiskoulut voivat muuntua varsin luontevasti F-junioreiksi. Turnaustapahtumia on kauden aikana vain kerran kuukaudessa, joten sitoutuminen toimintaan on myös helppoa kun perheille jää vapaita viikonloppuja myös muuhun yhdessäoloon.

F-ikäiset pelaavat kaksi vastaan kaksi peliä sulkapallokentän nelinpelirajoilla. Verkko n 180 cm korkeudella. Pelivälineenä on normaalia lentopalloa pehmeämpi pallo. Lisätietoja pelitavasta löydät Tästä se alkaa! –oppaasta, sekä Lentopalloliiton ja junnulentiksen nettisivuilta www.junnulentis.fi.

E-ikäiset (9-10 -vuotiaat)

E-ikäisille junioreille on olemassa kaksi eri sarjatasoa, AM-sarja (aluemestaruus-sarja) ja Tiikeri-sarja. Uusille Lentiskoulusta liikkeelle lähteneille joukkueille Tiikeri-sarja on erinomainen sarjataso, sillä siihen pääsee mukaan joulun jälkeen. Tiikeri-sarjassa on myös muutamia sääntöhelpotuksia, joten sekin palvelee uusien joukkueiden mukaan lähtöä. Kyseisessä ikäluokassa turnauksia on joka toinen viikonloppu. Myös koulujen lomajat on yritetty huomioida sarjoissa.

E-ikäiset pelaavat kolme vastaan kolme peliä sulkapallokentän nelinpelirajoilla. Verkko on 200 cm korkeudella. Pelivälineenä on 4 -koon lentopallo. Lisätietoja pelitavasta löydät [Lentopalloliiton nettisivuilta](#).

D-ikäiset (11-12 –vuotiaat)

Myös D-ikäisille on olemassa kaksi sarjatasoa, AM-sarja ja Tiikeri-sarja. D-ikäisten AM-sarjoissa on alueellisia eroja, mutta kaikilla alueilla Tiikeri-sarjat pelataan samoin säännöin. Tiikeri-sarjaan pääsee mukaan joulun jälkeen. Joukkueet pelaavat neljä vastaan neljä peliä sulkapallokentän nelinpelirajoin. Lisätietoja pelitavasta ja säännöistä löytyy [Lentopalloliiton nettisivuilta](#).

Power Cup

Juniorilentopalloilijoiden kausi huipentuu koulujen päätyttyä Power Cup turnaukseen. Power Cup on maailman suurin lentopalloturnaus, joka pelataan neljän päivän aikana torstaista sunnuntaihin. Turnaus kiertää eripuolilla Suomea, ja turnausjärjestäjä vaihtuu vuosittain. Tapahtuman perusajatuksena on tarjota yhteinen kohtauspaikka kaikille junnulentopalloa harjoittaville seuroille ja yhteisöille. Pelejä pelataan kaikkiaan 25 eri sarjassa iän, sukupuolen sekä osaamisen tason mukaan. Kenttiä pystytetään noin 300 ja neljän päivän aikana pelejä pelataan tuhansia. Power Cup on erinomainen tavoite myös Lentiskoulusta joukkueeksi muodostetulle ryhmälle!

Power Cupin ohjelmaan sisältyy paljon muutakin kuin itse lentopallon pelaamista. Mukaan mahtuu näyttävät avajaiset, vauhdikas kisadisko live-esiintyjineen, näytösotteluita, turnauksen päättäjäiset jne. Tapahtuman monipuoliset ohjelmat ja -tapahtumat vaihtelevat vuosittain ja niissä huomioidaan paikkakunnan omat erityispiirteet.

Yksi suurista elämyksistä osallistujien mielestä on yhteismajoitus paikkakunnan kouluilla. Koulujenkäytävät täyttyvät iloisesta puheensorinasta kun kuulumisia vaihdetaan eri puolelta Suomea ja ulkomailtakin tulleiden joukkueiden kanssa. Siinä sivussa yhteismajoitus opettaa junnuille myös ryhmäkäyttäytymisen ja toisten huomioimisen perusasioita.

LIITE 1

Toimintasuunnitelmalomake

Aikataulu	Toimenpide	Vastuu
HUHTIKUU		
TOUKOKUU		
KESÄKUU		
HEINÄKUU		
ELOKUU		
SYYSKUU		
LOKAKUU		
MARRASKUU		
JOULUKUU		
TAMMIKUU		

